

gnilimi jajci, pričata o lastnostih, ki dišijo liberalno-nemčarske „samostojne“ kolpe.

Nov dokaz o neprimernem divjaštvu pristašev te stranke so dogodki v Smarju v četrtek, dne 22. januarja. Te dogodke opisujejo očitvidci tako-le:

Izobraževalni tečaj.

Naši največji krščanski ljudski organizaciji: Kmečka zveza in Slov. krščansko socialna zveza sta priredili dne 22. januarja enodneven tečaj za kmetstvo in delavsko prebivalstvo. Namen tega tečaja je bil, da dobijo naši ljudje potrebnega poduka v socialnem političnem in splošnem oziru s posebnim oziranjem na sedanje žalostne razmere v naši državi in da se naši ljudje iz vseh občin izobrazijo za voditelje in organizatorje. Tečaj je ob 9. uri otvoril č. g. Frane Hohnjec. Nadalje je vodil tečaj okoliški župan Stoklas. Predavala sta urednika Marko Krajnc in Fr. Zebot iz Maribora.

Ogromna udeležba.

Na Slov. Stajerju se gotovo noben tečaj ni bil tako dobro obiskan, kot ta. Okoli 700 naših mož, mladeničev, žen in deklet iz vseh občin celega šmarskega okraja se je udeležilo te važne prireditve. Pazno in z vidnim zanimanjem so sledili navzoči predavanjem.

Samostojneži se pripravljajo.

V gostilniških prostorih Habjanove gostilne so se že od ranega jutra zbirali samostojni poglavarji. Pozvani so bili iz vseh okoliških župnij. Najhujši pretepači, ki jih premore kaka župnija šmarskega okraja so bili v Smarju. Celó iz Slivnice, St. Jurja, Slavnice, Rogatec in Ponikve so prišli najgrši kričači. Vrne je teklo po vedno žejnih grlih. In še plačevati ga ni trebalo. In v sredi med njimi se je sukal kakor neverica mesar in gostilničar Habjan. Družbo so mu ščalali pri predpripravih zibiški finančar Pevec, računski podčastnik in pokaličar Sket, mladi in stari Poglšek in enakorodni sodrugi. Pohvalno moramo omeniti, da je le malo domaćinov — Smarčanov bilo v Habjanovi družbi, večina so bili tujei. Od naše strani se pri ogromnem številu udeležencev ni moglo vpeljati rediteljske službe. Z ozirom na resno in stvarno tvarino predavanj in mirnost naših ljudi smo pričakovali, da nas bodo „samostojneži“ pustili pri miru.

Razbojniki se navalijo v dvorano.

Bilo je okoli 1. ure. Predavatelj je ravnokar razpravjal o bodočih volitvah. Naš somišljenik Miha Gobec iz Mestinjega je prvi opazil nameravani napad in zakliče: „Govorniki, pazite se, samostojneži prihajajo. Vreči vas hočejo z odra.“ V ozadju, kjer je Habjanova dvorana razdeljena na dva dela se pojavijo mesar in gostilničar Habjan in divje zatuli v dvorano: „Vun z njimi! Dol z njimi! Poberite se z odra! Pobjite jih!“ In za Habjanom so se silili v nalačene polno dvorano samostojni razbojniki. Večje število pa se jih je bilo že poprej pomešalo med udeležence.

Prvi napadi. — Vpitje. — Naši se strnejo pred odrom.

Mesar Habjan se peni, krili z rekami v zrak in na vse strani ter tuli kot obseden. Mesarske pene so ležale na desno in levo. Samostojneži so si delali pot s silo: z okovanimi gorjačami, petami, kremplji in pestmi. Naši se branijo. Nastal je grozen vrišč in metež v sredi dvorane. Kmalu so naši fantje in možje napadalec porinili iz dvorane. A zopet so pridri ojačeni razbojniki v bližino odra. Pred odrom se strnejo naši v sklenjeno vrsto, da ščitijo govornika, ki sta mirno stala na odru. V sredi dvorane so bili naši in samostojni v velikem metežnem klopčiču. Najhujše je bilo to, da naši niso mogli razločiti kdo je samostojnež, dočim so se ti divjaki dobro poznali.

ampak hotel sem le omeniti, da sem se tudi jaz mudil poldrugi mesec med vojaškimi brati, katerih ne za-bim nikdar.

Ko sem se že spretno obuval, oblačil in maševal s samo desnico, so menili predstojniki invalidnega doma, da bi bilo dobro, ko bi pogledal še na dem v svojem ožetu in materi, ki posedata gotovo za invalida boljše telesna in dušna zdravila, kot pa invalidni dom v Gradcu.

Poslovil sem se od enorokih in enonogih bratov in se odpeljal na dom ob Sotlo med rojake, ki so poznali gorje ter zlo vojne po večini le iz ust in opisovanju drugih.

Poslovivši se kot v svet pognani invalid od cesarja in bognavaruj Avstrije, bil sem srečen, ker sem se zmuznil sicer pokvekan in pohabljen iz one službe ter stanu, ki mi bo zopern na veke — od vojaštva.

Z nepopisnimi občutki uživanja rojstno domovinske sreče sem pozdravil Sotlo in dom, ki nista gledala nikoli brezna nesreče svetovne vojne. Prve dni po povratku se nisem rad srečaval z nikomur, invalidna nagrada so mi bile stopinje ob potoku, žuborešim mi tik rojstne hiše in po hrastovem gaju nad hišo, ki mi je vival v zadelano telo in oledenelo dušo mir fihega, blaženega in rajskega miru na kmečkorojstnih tleh. Pozdravil sem po cele dneve v duhu ono lahko valčkanje potoka in ono tišino hrastovega gaja sedaj kot po vojni usodi izšolan berač, ker nisem znal prav ceniti teh naravnih virov miru in tolažbe kot razposajeno zdrav mladenič.

Pa so pravili mati pri cerkvi znankam: „Naš se je vrnil, doma bo ostal, ker so ga odpustili od vojakov kot invalida. In res, oglašati se je začel iz gole radovednosti ta in oni sorodnik ter znanec, da bi ga obiskal kaj v kratkem in mu povedal, kako se mi je godilo pri vojaki in na vojski, kjer sem se mudil take dolge.

Habjan predera na oder.

Mesar Habjan se je z nekaterimi samostojneži po divje zakadil v naše vrste in je pritulil na oder. Slišalo se je samo: „Vun! Vun! Klerikalcev nikdar več v mojo hišo! Dol z njimi!“ In sedaj so se lotili Zebota. Dva divje sikajoča in oči od strasti buleča divjaka sta ga zgrabila in ga hotela vreči z odra. Napadeni se krepko brani. A vendar ga s silo spravijo v dvorano. Obkolijo ga razbojniki, po svoje obdelujejo in vržejo ob tla. Vrli šmarski, sladkogorski in šentpeterski možje in mladeniči so ga rešili iz kritičnega položaja.

Razbojnik z nožem.

Ko Zebot vstane, se zakadi proti njemu srednjevelik čokat človek, podoben levemu razbojniku na Golgati na hriščku Sv. Roka. Jezik mu je molil iz ust in v roki je držal orožje samostojnih divjakov — nož. Zakadil se je proti Zebotu, a ta se je srečno umaknil sunku, ki je bil naperjen proti njegovi glavi. Razbojnik ga je le lahko ranil na levi roki. Kri se mu je vlija iz rane in prijatelji so ga spravili iz dvorane.

Napad na g. Somreka.

Druga gruča samostojnih napadalec se je z veliko besnostjo zakadila na mirnega sladkogorskega kaplana g. Somreka. Vrgli so ga k tlom, ker so mislili, da imajo v pesteh g. Krajnc. Napadenec je ranjen na desni roki in na glavi. Tudi njega so rešili naši vrli fantje.

Naši zapustijo dvorano.

Kmet iz šmarske okolice zakliče: Pojdimo proč iz jame razbojnikov. In vsi naši so prostovoljno zapustili dvorano.

Ljudstva zboruje.

Ljudska množica se je nato zbrala na trgu pred župniščem. Ranjen Zebot je nato opozoril zbrano ljudstvo, kake divjaki se zbirajo v Samostojni. Kjer je v šmarskem okraju kak razbojnik in pretepač, vsakega so prignali nad nas, ki smo mirno zborovali in se posvetovali. Poslanec in župan Vrečko iz Ponikve pravi: Nož, gorjače in gnila jajca, to so znamenja samostojnežev — razbojnikov. Po govoru urednika Krajnc in zaključnih besedah župana Stoklasa se je ljudstvo razšlo.

Voditelji ljudstva se posvetojuje.

Sledilo je nato posvetovanje županov in drugih zaupnikov Kmečke zveze. Priprosti možje in mladeniči so izjavili: Sedaj so se nam popolnoma odprle oči. Samostojna Kmetijska stranka je res stranka liberalnih mesarjev, brezverskih krčmarjev, šnopsarjev, pretepačev, kričačev in razbojnikov. Vsi so soglašali v enem: Vodja samostojnežev, mesar in krčmar se je preobjedel denarja krščanskega slovenskega ljudstva, rešili smo ga dolgov in sedaj pošilja nad nas in naše ljudi divjake z nožmi in gorjačami.

Uspeh.

Po zborovanju je prišlo večje število kmetov, ki so se zapeljani dali vpisati v Samostojno. Izjavili so, da so se jim danes odprle oči. Samostojna Kmetijska stranka je grša od štajercijancev, starih liberalcev in socialnih demokratov. Šmarski dogodki so pokazali, da se zbirajo krog nje ljudje z nožmi in taki s črnimi ovaduškimi naklepi.

Zakaj so divjali?

Videli so uspeh tečaja. Naši ljudje bodo poučeni o položaju in o programih raznih strank. Kmečka zveza pridobi s takim poukom na stotine zavednih in neomahljivih pristašev, ki se ne dajo prodati ne za plesnivo samostojno koruzo in ne za laži, ki jih širijo samostojni preroki.

Odkrito priznано, prav nič nisem bil vesel teh raznih povabil, da bi trosil in raznašal med znanci in sorodniki vojne dogodljaje, gorje in strahote, ker so mi zagomazeli mravljinici studa ter ogorčenosti na vojno in vojaštvo že pri samem trenutnem spominu na vojno službovanje.

No, in vendar sem stopil v nedeljo popoldne z materjo in s svojim starim prijateljem Joškom navkreber k stričevim, da jih vidim in pozdravim na željo lastne mi matere.

Julijsko solnce je žgalo, da je mrgolel in se premetaval v vročini zrak v milijonskih mehurčkih, ko smo sopli na hrib med sadonosniki in skozi stoinstoletni kostanjev gaj k striču in teti. Prav obeh ni bilo doma, so nam povedali na vrhu, pa bosta kmalu prišla, samo malec naj potrpimo. Taista invalidna trmoglavost me je uščipnila v nevolji, da sem krevsal zastoj in med pekočim solncem navzgor, sem se obrnil in spustil navzdol proti cesti in Sotli k sorodnici in znanki, ki me je že tudi vabila na po dolgem času kramljajoč razgovor. Mati in Joško sta mi sledila kot kujavemu otroku, ki ne pozna potrpljenja. Govorili pa smo malo med potjo, ker sta vročina in suha usta o-virala razgovor.

Komaj pa smo stopili na oni prijazno vabeči dvor ob Sotli, ki bi naj bil drugi cilj našega nedeljskega izleta, nam je že naznanila dekla koj preko plota, da teta, kakor pravijo pri nas ob Sotli gospodinj, ni doma, so se odpeljali, pa bodo vsak čas zopet doma, le naj potrpimo in se oddahnemo na klopi pred hišo. Mati so me molče pogledali, razumel sem očitek: Mar bi bil malo počakal pri stričevih, pa bi ne bilo treba drevneti sedaj tik Sotle v jezi in utrujenosti. Cakal sem, sklonjen na ploč v nevolji, da mi je spodletelo danes pri obisku že v drugič. Mati so prosili čelko za kozarec vode, katerega je ta za materjo ponudila še meni. Zadržano sem ga jej vrnil, češ: V Galiciji sem pil mlakužasto vodo, doma v objemu vinskih gorje pa je ne bom.

Nekaj o denarju.

Kaj je denar?

V začetkih človeškega gospodarstva ni bilo denarja, ampak zamenjavalo se je blago za blago. Človek je dal n. pr. kozo za srajco. Polagoma se je kakšne vrste blago razvilo do splošne zamenjalne in cenilne vrednosti, da je postalo takorekoč denar. Beseda „plačati“ pride od „platio“, ker je pri naših nekdanjih prednikih platno služilo kot denar. Neki arabski potovalec iz X. stoletja, ki je potoval po Češkem, piše, da služijo v Pragi kot denar majhni, lepo tkani robci. Pri drugih narodih je živina služila kot denar.

Polagoma se neke kovine zadobile vrednost denarja in sicer take, ki so imele potrebne lastnosti. Biti morajo zelo redke, lepe, ne smejo rjaveti ali se drugače pokvariti, morajo se dati lahko kovati. Za to je bile pripravno v prvi vrsti zlato, za njim pa srebro. Ze pri najstarejših narodih so bile te kovine rabljene za denar, to se pravi, za splošno plačilno sredstvo.

Kaj je papirni denar?

Zelo pozno je prišel v rabo papirni denar. Ako je šel človek na pot, seveda ni mogel jemati s seboj živine ali drugega blaga, da bi z njim plačeval račune ali kupil tujega blaga. Tudi kovani denar je bil preneroden, da bi ga človek prenašal v večjih množinah. Pomagali so si ljudje na zelo enostavne načine. V mestu je bil trgovec, ki je imel zveze in bil znan s trgovcem v drugem mestu. Temu je napisal pismo ter mu naročil, naj izplača temu ali onemu gosposdu toliko in toliko. To je bil začetek papirnega denarja. Potem so se razvile trgovine, ki so trgovale izključno z denarjem. Zamenjavale so ljudem denar te vrste za drugega. To je bilo v časih, ko je skoraj vsak grof imel pravico, po svoji volji kovati denar in so med ljudmi krožile najrazličnejše vrste denarja, zelo potrebno. Iz takih menjalnic so se razvile banke, ki so ne samo zamenjavale denar, ampak tudi shranjevale, posojale, trgovale z raznimi vrednostnimi papirji, kakor: zadolžnice, deleži raznih družb itd. Tudi taka banka je izdajala nakazila na druge osebe in banke, da smejo izplačati to ali ono svoto, potrdila, da ima kdo pri njih naložen denar itd. Banka je shranjevala kovani denar v svojih zakladnicah, ljudem pa izdajala potrdila, s katerim so vsak čas lahko dvignili pri nji naloženi denar. To so bili prvi bankovci.

Slednjič je država dala kakšni banki posebne predpravoce. Vlada je jamčila, da je denar v banki res varno naložen in da je uprava dobra. Sprejemala je njene bankovce kot denarno sredstvo in naročila vsem državljanom, da ga morajo sprejemati. Seve je obenem sprejela tudi nadzorstvo nad banko ali pa jo celo popolnoma podržavila. Vsled tega vladnega jamstva so ljudje imeli zavest, da lahko bankovce vsak čas zamenjajo za kovani denar in so jih radi sprejemali.

Pojavile so se pa še druge vrste bankovci. Država je potrebovala denarja, ter je prosila banko, da ji ga posodi. Banka je nafičila bankovce ter jih dala vladni profi zelo malim obrestim, vlada jih je pa spravila v promet ter razglasila, da jih bodo povsod pri blagajnah sprejemala kot denar. Ljudje so te vrste bankovce ravno tako radi sprejemali, kot prave bančne bankovce, ker so jih ravno tako lahko oddali pri državnih uradih. Vendar je med obema velik razloček: za prvega je pri banki lahko vsak čas dobil kovani denar, za drugega pa ne. Vlada je s tako izposojenimi bankovci po ceni prišla do posojila, banka pa do zaslužka, plačati so pa morali ljudje in sicer oni, ki so najbolj nedolžni in revni. Ako je papirnega denarja med ljudmi preveliko, zgubi svojo vrednost.

Baš ta ponujeni kozarec hladilne vode mi je okrenil peto, da sem se obrnil in jo ubral za Sotlo — proti domu. Mati in prijatelj za menoj in prišli smo na cesto — na razpotje. V julijski žejni in v prav živi nevolji nad temi ljudmi, ki so me vabili, a ne čakali doma, sem na razpotju odločno zahteval, da stopimo v gostilno za sedlarsko vasjo, da si vsaj malo privremo dušo, sicer se nam bodo smejali doma vsi, ker smo pretepli celo popoldne brez kozarca vina, kar pri nas ob Sotli pač ni navada. Mati so silili na dom, so me vabili k svinjski gnjati in domačemu vinu, a sem vztrajal pri svoji trmi in se odločil za krčmo.

Prišlo nam je po cesti nasproti neko črnikasto bable z otrokoma ob vsaki roki. Mater je pozdravilo kot znanko, mene pa je gledala zvedavo, ker sem tičal kot tuje v uniformi. Ali ni šmenit babji me prepoznal in menil, da me je videla že nekje pri Mariji v Puščavi na prižnici. Hotela je iztisniti iz nas po vsej sili, da jej razodenemo cilj svojega sprehoda, da se nam pridruži tudi ona z otročaji. Mati so nam pomogli iz zadrege, potegnili so vsiljivo baburo z izgovorom, da gremo še preko gozda in kar naravnost domov. Razšli smo se. Baburica je ostala na cesti, a mi smo se pa plazili po travnikih ter ovinkih za vasjo v krčmo in ne v gozd in domov, kakor so natvezali mati vsiljivki.

Sedel sem za gostilniško mizo v domačem kraju pa tako dolgem, dolgem času. Pivci so se ozrli radovedno v mene, niso me poznali vsi, ker sem tičal v vojaški obleki. Cudil sem se, med gosti so bile povedni ženske, ki so sedele kar same pri polnih štafah, le tuintam je bil namešan med razgreto in veselo žensko družbo kak vojak ali starikav vaščan. Joško je menil: Te presnete baburice že popivajo od rane maše, večeraj so jim izplačali podporo. Same take so, ki vlečejo podporo. Boš videl, kmalu bodo začele navijati gramofon, plesati same med seboj, še po 10 se jih bo ruvalo, lasalo in zmerjalo za enega vojaka.

(Dalje prihodnjic.)

Kolikor več je izdala vlada nepokritih bankovcev, toliko manj vredni so tudi pokriti bankovci in toliko dražje je vsako blago.

Vrednost bankovca.

Vrednost bankovca je torej odvisna od tega, v kolikor je pokrit s kovanim denarjem. Dalje je odvisna od tega, koliko ga kroži med ljudmi v sorazmerju z ljudskim premoženjem. Ako je bankovec malo, blaga pa veliko, bo denar drag in blago po ceni, ako bo bankovcev mnogo, blaga pa malo, bo vse drago. Ako so bankovci pokriti, je seveda pomoč lahka. Blago, ki manjka, se naroči iz tujine. Ako so pa bankovci nepokriti ali slabo pokriti, imajo v tujini malo veljave in zanje ne dobiš iz tujine mnogo. Vrednost bankovca je torej tudi odvisna od trgovine s tujino. Ako ima država mnogo reči izvažati v tujino, bo vrednost bankovcev rasla, ker za blago pride v deželo ali tuje blago ali pa kovani denar, ali pa mora tujina plačati z našimi bankovci ter jih mora za to nakupiti. Ako je pa izvažati malo, pada vrednost denarja.

Dvojna vrednost bankovcev.

Vsako blago ima dvojno vrednost: tržno in računsko. Vol, katerega ima kmet v hlevu, ima svojo gotovo tržno ceno. Ima pa tudi ne glede na njo za lastnika uporabno vrednost. Ako vola nujno potrebuješ za delo, ga ne boš prodal za nobeno tržno ceno. Ako ti zmanjka sosa, ga boš prodal tudi pod tržno ceno. Pes čuvaj ima večkratno vrednost. Ima svojo tržno vrednost, ima uporabno vrednost za gospodarja, ki je po navadi veliko večja, kot pasja tržna cena, ima pa tudi še eno, ki bi jo imenovali „cena priljubljenosti“, radi katere je včasih malo vreden predmet lastniku zelo drag. V gospodarskih vprašanjih pa pride v poštev predvsem tržna in uporabna cena. To dvojno ceno ima vsaka stvar. Tudi delavčeva delavna sila je pravzaprav samo blago in ima svojo tržno in uporabno ceno. Isto je z denarjem. Denar ima na svetovnem denarnem trgu svojo tržno ceno, ki je odvisna od pokritja pri bankah, od jamstva države, od izvoza in uvoza, od obilice denarja v razmerju z blagom in drugih okoliščin. Ima pa tudi svojo uporabno ali kupno ceno, ki je od tržne cene različna, večja ali manjša. Kar velja denar na bančnih borzah, je tržna cena, kaj lahko zanj kupiš, je kupna cena.

Razlika med tržno in kupno ceno.

Dandanes je razlika med tržno in kupno ceno denarja neznansko velika in v tem tičijo raznovrstna zla, ki tlačijo naše gospodarstvo. Avstrijska krona velja v Švici dva vinarja, naša bo morda 5 vinarjev. Na Dunaju dobiš menda kilo mesa za 60 K, po tržni ceni bi to bilo 1.20 K. Pri nas se za silo navečerjaš za 10 K ali po tržni ceni za 50 v, kilo mesa dobiš za 18 K, to je za 90 v po tržni ceni, 1 jajce da kmetica na deželi za 1 K ali za 5 v, brivec te obrije za 2 K — 10 v, kupiš hišo s posestvom za 150.000 K ali za 7500 K po kupni ceni in tako dalje. Za one reči, ki se doma pridelajo ali naredijo, je torej kupna cena K v razmerju z njeno tržno ceno še zelo velika. Kaj sledi iz tega?

Tihotapstvo.

Eno jajce se dobi pri nas za 1 K. V Švici stane 1 jajce 1 frank. Švicarski frank je na denarnem trgu vreden 25 K in še več. Razumljivo je, da je tu skušnjava velika, da kupuje kdo jajca po 1 K ter jih prodaja v Švico po 25 K. Ako ne more tega delati javno, bo delal na skrivaj, radi velikega dobička bode premagal vse ovire, armada orožnikov, policajev, finančarjev in biričev bo brezuspešna. Ako vlada dobi ceno, može trgovec prodajati blaga javno in razvije se verižništvo. Verižnik in tihotapec skušata kupiti vladne organe, se ne ustrašita nevarnosti, truda in stroškov, ker se vse to imenito izplača. Ako bi pa tega velikanskega razločka med tržno in kupno ceno denarja ne bilo, bi verižništvo, tihotapstvo in podobne reči takoj odpadle in pričela bi se redna in pošena trgovina.

Politični pregled.

Jugoslavija.

Ultimatum Jugoslaviji. Gospodje v Parizu so dali Jugoslaviji ultimatum. V štirih dneh mora sprejeti vse pogoje Italijanov, v protivnem slučaju imajo Italijani proste roke, da uveljavijo londonsko pogodbo. Kakšni so italijanski pogoji, je znano: Zahtevajo nič manj, kot take meje, da bi nas lahko pri prvi priliki napadli in vrgli brez boja do Zagreba. Zahtevajo take meje, da bi bili od njih gospodarsko popolnoma odvisni, ker bi ne imeli nobenega pristanišča na morju in nobenih železnic, ki peljejo k morju. Ako ne sprejmemo teh pogojev, naj izvrše Italijani londonsko pogodbo, katero so sklenili nekoč Italijani s Francozi in Angleži brez soglasja Srbije in Amerike. Po tej pogodbi dobi najboljši del Dalmacije, celo Primorje, Kranjsko pa skoro do Ljubljane. Naš odgovor mora biti: italijanskih pogojev ne sprejmemo, ker se ne moremo pustiti od njih izžematih, dokler nas popolnoma ne stisnejo. Uveljavijo naj londonski pakt, če ga morejo. Vstanejo naj iz grobov senjskih Uskokov, pred katerimi so trepetale nekoč ponosne Benetke! Mi ne maramo biti oni drobni novec, s katerimi bi mednarodni kapitalisti poravnali svoje medsebojne račune. „Tristo let smo bili raja — to iz ču eda mrli, odlej pa hočemo biti ljudje, v to nam Bog pomagaj!“ — te besede so leta 1875 napisali bosanski vstaši turškemu sultanu — pisali so jih s krvjo, ki je curjala iz glave, katero so odrezali turškemu pašu. Povemo jih danes tudi mi pariškimi gospodom.

Draginja vsega, kar pride iz tujine.

Stroj, ki je izdelan v Švici, je treba plačati po tržni ceni, proda se pa pri nas po kupni ceni, zato je vse tako silno drago. N. pr. robec, ki je narejen v Ameriki, stane morda tam 1 dolar, to je pa sedaj po tržni ceni 100 K. K temu pride vožnina, carina, za služek trgovca, torej mora biti drag. Pred vojsko je 1 dolar veljal okrog 5 K, sedaj je pa na denarnem trgu krona tako svojo vrednost izgubila. Torej ni nobene primerne med draginjo domačih pridelkov in onih, ki pridejo iz tujine.

Nevarnost tujega kapitala.

Grozi velika nevarnost, da pridemo čisto pod upliv tujega kapitala. V Švici si je nekoč prihranil 10.000 frankov, kar je bilo pred vojsko okrog 900 K. Pri sedanji draginji, ki je zavlada tudi v Švici, ni to skoraj nič. Toda, če ta denar zamenja za naše kro- ne, dobi 250.000 K in človek je skoraj bogataš, kupi si lahko hišo z lepim posestvom. Delavec, ki se je vrnil z Amerike s prihrankom 10.000 dolarjev, postane, če jih je zamenjal v kro- ne, milijonar. Torej je nevarnost, da bodo vsi, ki imajo tuj denar, ga hoteli naložiti v naših podjetjih, kupovali bodo gozde, posestva itd. in slednjič bo razprodano vse. Čez Nemčijo in Avstrijo se je razlil že velik tok takih tujih spekulativ, ki kupujejo vsevprek. Razlili se bodo pa tudi po naši državi.

Beg našega kapitala.

Imamo n. pr. veliko industrijsko podjetje, kot n. pr. elektrarno na Fali. Akcije ali deleže bodo kupovali tuje, kar bo lahko, ker ima tuj denar v razmerju z našim tako veliko tržno moč. Kar naenkrat bo večina akcij ali vsaj dober del v rokah tujcev, reimo Francozov. Ti bodo predlagali, da se sedež društva prenese n. pr. v Pariz. Mi govorimo o oddaji dela premoženja, o socializaciji, o razlastitvi velikih premoženj. To bo pa nemogoče, ker bo na ta način ves kapital zbežal v tujino, od tam bo odiral naše ljudstvo, prijeti ga pa ne bo mogoče temeljito.

Beg delavnih sil.

Ker je tuji denar toliko več vreden, kakor naš, bodo najboljše delavne sile bežale v tujino. Pri nas zasluži, recimo, delavec dnevno 20 K in od tega niti ne more živeti. V Švici bi zaslužil morda 10 frankov, to je 250 K. Ako porabi dnevno 9 frankov, si je vseeno prihranil dnevno 25 K.

Izenačenje.

To je mogoče s tem, da se tržna vrednost dvigne, ali pa da se kupna vrednost zmanjša. Kupna vrednost se zmanjša, ako je draginja večja. Ako bi n. pr. eno jajce pri nas veljalo 20 K, jih ne bo nikdo tihotapil v Švico. To bi pa seveda moralo imeti za posledico, da se vsem dohodki primerno zvišajo. Delavec, ki je sedaj zaslužil dnevno 20 K, bi jih moral dobiti 200. Pri sedanjem gospodarskem položaju bi se to ne dalo izvesti drugače, kakor da država natisne toliko več denarja. Potem bo pa zopet tržna cena denarja padla in razlika med kupno in tržno ceno bode ostala ista. Da se dvigne tržna cena kro- ne, predlagajo razne načine: oddajo premoženja, socializacijo, razlastitev, a tudi manj krepke: davek na vojne dobičke, posojilo, dviganje izvoza itd. Vsak takih načinov ima tudi svojo slabo stran. Ako n. pr. povečamo izvoz, dobimo sicer v deželo dober tuj denar ali zlato, ali tuje izdelke, nastane pa draginja doma. Ako odvezamemo bogatašem dober del premoženja, je nevarnost, da se državi zmanjša dohodek od davkov. A vendar bo treba uporabiti v večji ali manjši meri in še druge načine, da se dvigne vrednost kro- ne, obenem pa gledati, da se dela previdno, da ne bodedo na drugi strani imeli prevelike škode. Na splošno se bo pa denarno vprašanje rešilo še le tekom dolgih let in najboljše sredstvo za to je: varčnost in delo!

Jugoslovanska odposlanca: Pašić in Trumbić sta prosila tajništvo mirovne konference, naj se podaljša rok, ki je bil stavljen Jugoslaviji glede jadranskega vprašanja za 4 dni.

V Beogradu se je osnovala republikanska stranka. Njen glavni bojni klic je: Ločitev države od cerkve.

Ministrstvo za agrarno reformo je priznalo za nove agrarne odbore, ki se bodo volili prihodnji mesec, volilno pravico vsem ženam, ki vodijo samostojno svoje gospodarstvo.

Francija.

Novi ministrski predsednik Francije je Millerand. Ta mož bo sestavil novo ministrstvo iz 14 ministrov in 9 državnih podtajnikov. Politika Millerandovega ministrstva bo sporazumna s politiko zaveznikov. To skupno politiko med zavezniki že čutimo mi Jugoslovani pri reševanju jadranskega vprašanja, kjer vlada med Italijo, Francijo in Anglijo sporazum na našo neizmerno škodo.

Italija.

Italijanski general Viera je zapustil Sibenik v Dalmaciji, istotako so odplule iz te luke tudi italijanske bojne ladje. Italijani vkrcavajo v Sibeniku svojo konjenico in topništvo.

V Italiji so štrajkali minuli teden vsi uslužbeni pri pošti, brzozjavu, telefonu in na železnicah. D'Annunzio je še vedno na Reki. Z njegovimi častniki je v Reki vse do skrajnosti nezadovoljno, najbolj pa hotelirji in kavarnarji, ker d'Annunzijevo oficirji ne poznajo, kaj se pravi: Plačaj, kar si zajedel in zapil!

Cehoslovaška.

Cehoslovaška je sprejela te dni zakon o oddaji premoženja. Za podlago oddaje premoženja bo služila razlika med premoženjem dne 1. januarja 1914 in 1. marca 1919 in sicer v slučaju, ako presega razlika svoto 5000 K.

Cehoslovaška vojska bo stela 150.000 mož. V slučaju potrebe se lahko to število udi zviša.

Celotna duhovščina iz Slovaške je na posebnem zborovanju ostro obsodila ustanovitev češke narodne cerkve. K tej cerkvi se ni dostoj odpadel niti eden slovaški duhovnik.

Avstrija.

Na Dunaju tudi preračunavajo zakon o oddaji premoženja. Potom te oddaje bi dobila Avstrija 12 do 15 milijard kron v pokrije državnega dolga. Več političnih s rank v Avstriji je proti oddaji premoženja in so za državni bankerot, ki se naj izvede hitro in v redu, če ne pride enkrat pozneje tudi po oddaji premoženja in sicer — čisto neurajeno. Avstrija je v gospodarskem oziru prazna in gola.

Madžarska.

Na Madžarskem se bodo vršile volitve v državni zbor in je za celo Ogrsko 167 mandatov. Pri teh volitvah bo dosegla krščanska stranka večino 90 mandatov. Tej krščanski socialni stranki načeljuje madžarski ministrski predsednik Huszar. Stranka malih kmetov, ki je tudi na krščanskem programu, u- pa na izvojevanje 50 do 60 mandatov. To stranko vodi minister Friedrich. Socialni demokrati se ne bodo udeležili teh volitev, radi svoje udeležbe pri s silo zatrti boljševiški vladi.

Madžarska armada bo stela po določbah mirovnik pogojev za Ogrsko 35.000 mož.

Meje med Jugoslavijo, Romunijo in Madžarsko bo določila komisija 7 članov.

Po preteku 15 dni bodo stavili Madžari v Parizu svoje protipredloge proti njim izročeni mirovni pogodbi Jugoslavija, Cehoslovaška in Romunija bodo nastopile skupno proti tem ogrskim protipredlogom.

Kmetska Zveza. Naznanila.

Izobraževalni tečaji, ki jih priredita Kmečka Zveza in Krščansko-Socialna Zveza, se vršijo po tem-le redu: v torek, dne 27. januarja pri Sv. Križu tik Slatine v Društvenem domu, v četrtek, dne 29. januarja v Konjicah, v četrtek, dne 5. februarja v Ptuj, v soboto, dne 7. februarja v Središču, v torek, dne 10. februarja, pri Sv. Križu na Murskem polju. Se enkrat pozivamo vse zaupnike, da poskrbijo za številno udeležbo. Pridejo naj možje, žene, mladeniči in dekleta. Začetek povsod ob 9-uri predpoldne.

Shodi Kmetске zveze. V nedeljo, dne 1. februarja po rani božji službi v Ribnici na Pohorju pri Petrunu (Pisek, Krajnc), na podružnici Gračakgora pri Rajhenburgu ob Savi (govornik iz Maribora). Na Svečnico po rani službi: v Loki pri Zidanem mostu (govornik iz Maribora), pri Sv. Antonu na Pohorju (Krajnc).

V Zicah bo priredila Kmečka zveza svoj shod 7. februarja. Govornika iz Maribora (Nadrevizor Pušenjak in urednik Januš Golec).

Pilštanj. Shod Kmetске zveze se vrši konec februarja.

Maia Nedelja. Ker je govornik nujno za- držan, se za dne 1. februarja napovedani shod Kmetске zveze preloži na poznejši čas.

Zadružni tečaj v Celju za celjsko okrajje se vrši v času od 12. februarja do 19. februarja 1920 v dvorani hotela „Beli vol.“ Začetek dne 12. februarja, ob 9. uri predpoldan. Spored: A) Predavanje: 1. dan (predpoldne): Otvoritve tečaja. Zgodovina in razvoj zadružništva. (Popoldan): Narodno-gospodarski, nra- vnovzgojevalen in socialen pomen zadrug. 2. dan (predpoldne): Ustroj in delovanje Raiffeisenovk. (Popoldan): Zadružne Zveze. 3. dan (predpoldne): Zem- ljiška knjiga. (Popoldan): Davki in pristojbine pri za- drugah. 4. dan (predpoldne): Dolžnost in delo članov načelstva, seje. (Popoldan): Dolžnost in delo članov nadzorstva, seje. 5. dan (predpoldne): Razne vrste zadrug. (Popoldan): Gospodarske organizacije, neza- druge. 6. dan (predpoldne): Strojne zadruge. (Popol- dne): Občni zbor zadruge. 7. dan (predpoldne): Na- čela za sestavo bilane. (Popoldan): Razzgovor o raz- nih drugih vprašanjih. 8. dan (predpoldan in popol- dan): Nabavne in prodajne zadruge, blagovni promet in blagovne centrale. Ob 4. uri popoldne sklepno predavanje: Naše zadružno delo na Spodnjem Stajers- kem. B) Praktičen del: Praktično se bo vsak udele- zence poučil o vsem poslovanju in knjigovodstvu po- sojilnic, o poslovanju gospodarskih zadrug, o predpi- sih glede kolkov, davkov in pristojbin, glede poslo- vanja z Zadružno Zvezo in z oblastmi. 7. dan (dne 18. februarja) je namenjen za tajnike, ki se hočejo po- učiti glede sestave računskih zaključkov. 8. dan (dne 19. februarja) za funkcionarje nabavnih in prodaj- nih zadrug. Pouk se vrši vsak popoldan od 8. do 12. ure dopoldne in od ½2. do ½6. ure popoldan. Udeleženci se naj prijavijo do dne 31. t. m. na naslov: Zadruž- na Zveza v Mariboru, Silerjeva ulica 10 ter naj ob- enem tudi naznanijo, ali se jim naj priskrbi v Celju stanovanje.